

Tednik

Učiteljski Tovariš.

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 48.

V Ljubljani, 30. listopada 1906.

XLVI. leto.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino prejema Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{8}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 30 h petit-vrsta. Večkratne objavlanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: † Simon Gregorčič! — Naš denarni zavod. — Učiteljske zveze in njih kulturni pomen. — Učiteljstvu in učiteljskim društvom v preudarek. — Vzroki pijančevanja in kako jih preprečiti? — Iz naše organizacije. — Književnost in umetnost. — Politiški pregled. — Vestnik. — Razgled po šolskem svetu. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati.

† Simon Gregorčič!

Ljubljani naš pevec, oboževan od blagih in poštenih sre, goriški slavec, je umrl. Srebrnočiste strune so popokale, šel je v tiho domovanje, v svoj planinski raj. Odvedla ga je smrt — rešenica v tiste sinje višave, odkoder je prišlo njegovo pevsko navdušenje, ki je dvigalo in tešilo na tisoče sre.

Simona Gregorčiča ni več!

Dne 24. t. m. je za vekomaj zatisnil trudne oči.

Iz svoje bogate, vzornočiste duše je izločil najlepše bisere ter jih poklonil svojemu narodu. Ko mu je vse daroval, je šel počivat. Umrl je telesno, njegovo ime pa ne umrje nikoli!

Kaj pomeni Simon Gregorčič za slovensko književnost, to ima dognati naša kulturna zgodovina. Gotovo je, da si je priboril med prvaki slovenskih pesnikov eno najodličnejših mest. Prešeren je ustvaril umetno slovensko pesem, Stritar ji je določil obliko, oboje — Prešernovo veličino in Stritarjevo mojstrstvo — je združil Gregorčič v svojih nesmrtnih poezijah...

V njegovih pesmih ni veselega akorda. Samo tedaj, kadar zahrepeni po svojem planinskem raju, zazveni nekaj kot vesel vzklik iz prsi po svobodi hrepenečega sina solčnih planin! Sreča se je samo nagnila k njemu. Prišla je kot blesteč sen, ki se porodi in umrje v istem hipu.

„Človeka nikar!“ je zaprosilo njegovo srce.

Kdo bi verjel? Proti solncu so se dvignile umazane megle, da ga zatemne in mu upihnejo poživljajočo svetlobo.

Da, tako je bilo!

Vstali so ljudje in so s sovražno, uničujočo silo udarili po blagem pesniku, ki ni mogel preboleti udarca! Hoteli so ubiti njegovo umetnost, a ubili so samo umetnika. Umetnost je ostala čista in neoskrunjena, ker je večna in božanstvena in je ne doseže nobena zlobna moč. Ob njegovi smrti se jim zbuja kesanje. Ali je samo hinavščina, da se tope od žalosti sedaj, ko ga ni več?

Sedaj mu je pač enako!

Njegovo ime živi: od najvišjih krogov do zadnje gorske kočee prehaja od ust do ust. Med svojim ljudstvom si je ustvaril sam večno življenje. Umetnika so ubili, umetnost živi!

Slovensko učiteljstvo naj odkriva slovenski mladini neizčrpno bogastvo njegovih poezij, naj jo navdušuje za one vzore, ki je zanje gorelo in o njih pelo njegovo srce.

Slava Simonu Gregorčiču!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca vinotoka 1906 K 210.959'87.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Učiteljske zveze in njih kulturni pomen.

Kakor smo že zadnjč omenili, je priobčila celjska „Domovina“ članek, v katerem govori o učiteljskih zvezah in njih kulturnem pomenu. Imenovani list pravi, da bi moral vsak, kdor opazuje političke razmere ne samo v Avstriji, ampak po vsem svetu, obupati nad prihodnostjo človeštva. Zdi se ti, kakor bi se bili ljudem zmešali pojmi, kakor da so vsi hkratu postali nesposobni trezno misliti in soditi ter ločiti važno od nevažnega, dobro od slabega. Vsega javnega življenja so se polastili politiki, navadno politiki najslabše vrste, ki v svoji površnosti ali brezvestnosti trosijo med množice krive pojme o političkih, kulturnih in gospodarskih vprašanjih, da potem tako zmešane množice tem lažje ovladajo in izkoriščajo. S svojo nečuvstvo, neprestano agitacijo v listih, na shodih in zborih vseh vrst se jim to tudi posreči. Vsi, ki ne morejo ali ne utegnejo sami premišljati o javnih vprašanjih, postanejo polagoma njih žrtve ter se navzamejo pomalo teh vsak dan jim ponavljanih krivih naukov. Zato so ti krivi preroki potegnili vso moč nase in gospodarijo v javnosti, predpisujejo vladam pot in smer ter po svoji volji razpolagajo z denarji davkoplačevalcev.

Vse nadloge, ki tlačijo današnje človeštvo, so zakrivili taki politiki. Eden njihovih največjih grehov je pa ta, da so se kakor besni vrgli na šolstvo ter da se šolsko vprašanje, ki je samonasebi kulturno vprašanje, vrgli v blato političkih bojev. To je največji, najbolj vnebovpijoč greh modernega človeštva, in pozni kulturni zgodovinar postavi zaradi tega greha našo dobo na ono višino, na kateri stoje dobe tortur in inkvizicij.

Pod vplivom teh nesrečnih in žalostnih politikov se je šola v naših krajih popolnoma izpridila in izneverila svojemu namenu. Namesto da bi vzgajala dobre ljudi, zavedne državljane in koristne ude človeške družbe, opravlja nizko službo političke propagande in vzgojevališča narodnih odpadnikov in hujskačev. V te nizke in škodljive namene se pod vplivom slabih in brezvestnih politikov zlorablja državni dohodki ter na tak način prizadeva davkoplačevalcem dvojna škoda, ker se tako trati njih težko prisluženi denar in — kar je še hujše ker se njihovim otrokom krade v takih šolah zlati čas mladosti, namesto da bi se porabljal v uspešno kulturno delo. Pa kakor bi to ne bilo dovolj, so si veliki kulturni narodi, ki se jim vendar ni treba ničesar bati, osnovali pod vplivom teh krivih prorokov posebne šolske družbe, za katere žrtvujejo ogromne vsote, da snujejo z njimi na tujem ozemlju za tuje otroke šole, ki imajo edini namen svoje gojence odtujevati narodu, katerega so sinovi. V tem smislu delujeta „Schulverein“ in „Lega nazionale“ pri nas. Izlepa in izgrda, z darovi pa tudi z brutalnim nasilstvom gonijo slovenske otroke v te šole, kakor da bi brez teh ubogih slovenskih otrok morala poginiti in propasti nemški in italijanski narod. Tej zaslepljenosti na ljubo, ki nima v dejanskih razmerah najmanjše opravičenosti, zastaja na tisoče in tisoče slovenskih otrok v svoji omiki, trosi in neti se sovraštvo med narodi, preganja se ljudi, ki se tej brutalnosti ustavljajo ter pehajo cele rodovine na cesto ter se jim krati kruh in zaslužek, ako se brezpogojno ne pokore brezumnim zahtevam zbesnelega nacijonalizma.

Da, ta nesrečni lov na tuje otroke, ti neprestani atentati na svobodni razvoj narodne šole, je prizadel moderni kulturi že neizmerno škode. Zakasnil se je naš gospodarski in kulturni razvoj v Avstriji ter zakrivil, da smo za cele generacije zaostali za naprednimi narodi. In vendar prihaja to divjanje od dne do dne hujše, narodni šovinizem raste in je omamil že vso mladino gospodujočih narodov, da je za vsako trezno misel in za vsak miren razsodek nesposobna. Ker pa tudi stari nočejo zaostajati za svojimi sinovi, besni dandanes vse, staro in mlado, neti in razpihuje se od vseh strani mržnja in sovraštvo proti vsem in vsemu, kar ni njihovega.

Tako mračne, divje dobe ne dobiš v vsi zgodovini, kakeršna je sedanja doba za nas Slovence v Avstriji, na Ogrskem in v Italiji, za Slovake na Ogrskem, za Poljake na Pruskem in na Ruskem.

Napadajo nas s takimi sredstvi in s tako brutalnostjo, da bi nam ne bilo rešitve, ako ne pride kmalu preobrat v mišljenju vseh, tudi naših tlačilcev.

Ta preobrat se potihoma pripravlja. Površni opazovalec političkega in kulturnega življenja ga morda še ni zapazil, a vendar se že jasno kaže. Ta preobrat v mišljenju, to revolucijo v glavah provzroči stanovska organizacija, ki ustvari mogočne zveze ljudi, ki so si sicer tuji po jeziku in narodnosti, bratje pa ali sobojevniki po poklicu in gmotnih koristih. Boj za obstanek, ta trdi in neizprosni boj, napravi konec onemu nespametnemu in krvavemu divjaštvu, ki se je porodilo iz pretiranega nacijonalizma, ter vrne človeštvu zopet oni mir, ki mu je potreben za uspešno, kulturno in gospodarsko delo.

Najvažnejše vseh teh stanovskih zvez bodo pa učiteljske zveze. Vidimo jih že v duhu vstajati pred nami in razvijati svoje blagonosno delovanje v prid naše mladine: Učiteljstvo vseh šol, od ljudske šole gori do vseučilišča v mogočnih zvezah, ki si bodo prizadevale povzdigniti svoje člane na ono moralno in umstveno višino, na kateri morajo stati oni, ki jim je poverjena vzgoja našega naraščaja. Te zveze nam odgoje učiteljstvo, ki si je vsvesti svoje ogromne odgovornosti za srečno bodočnost narodov, ki se pa tudi po svojih najboljših močeh pripravlja za ta vzvišeni in nad vse odgovorni poklic. Tako učiteljstvo bo samo določalo, kakšne naj bodo naše šole, določalo bo to po temeljitih študijah in v dogovoru s sobrati po poklicu vseh ostalih narodov. Ko se to dožene, bo tudi konec sedanjim političkim šolam, konec tudi tem slabim politikom, ki s svojim oglušujočim krikom mamijo množice in jih slepe, da ne spoznajo te tako jasne in tako preproste resnice, da mora šola le vzgojevati in poučevati, ne pa kvariti in potujčevati našo mladino!

Danes živimo še v polnem cvetu narodnega šovinizma in imamo še dober kos poti do te dobe, ki nam je tu pred očmi. Neštevilno naših otrok bo še potujčenih, preden nam posije zora svobode na šolskem polju. — Kakor oznanjevalke te daljne zore se nam pojavljata „Zveza jugoslovanskega učiteljstva“ in „Zveza avstrijskega slovanskega učiteljstva“. — Obema tema zvezama pripisujemo več kulturnega pomena kakor katerikoli zvezi drugih stanov. Tema zvezama in njiju uspešnemu razvoju bi morali posvetiti svojo pozornost in podporo ne samo naši šolniki, ampak vsi oni, ki jim je na srcu kulturni razvoj našega naroda. Ko vsi sloji našega naroda spoznajo važnost dobrega učiteljstva — potem bomo to učiteljstvo tudi imeli, in ono nam ustvari šolo, ki jo potrebujemo za vzgojo svojih otrok! Potem se nam več ne bo treba bati za svojo prihodnost!

Učiteljstvu in učiteljskim društvom v preudarek.

(Po shodu zaupnikov narodno-napredne stranke.)

(Dalje.)

Tako pa že ni prav, poreče marsikdo, iskati si moramo zaveznikov tudi v politiki, drugače ostanemo na cedilu; klerikalizem nas ne mara, liberalizmu smo se pa zamerili. Kdo nas bo pa ščitil? Pri regulaciji plač bomo naleteli na gluha ušesa pri obeh strankah. Kaj bo z nami? Kdor nima zavesti v lastno moč, ta bi res obupal!

Ali si ne bosta dali obe stranki najslabšega izpričevala, ako bosta pustili učiteljstvo, pionirje prosvete in prvoborilce za narodne ideale, še nadalje stradati, ako bosta zanemarjali šolstvo in narodno odgojo? Ali nimamo mi ravno take zaslonbe med narodom kakor obe ti stranki? Ali ni nam mogoče z radikalno silo stopiti med prijatelje šolstva in učiteljstva ter razkrinkati obe stranki? Ali ne raste od dne do dne število odločno mislečih nasprotnikov sedaj bojujočih se strank? Ali ni mogoče, da ena bojujoča se struja propade in nastopi namesto nje druga, boljša, delavnejša in vztrajnejša? Le obupati ne! S tistim, kdor smrtno sovraži napredno šolstvo in učiteljstvo, nam ni mogoče hoditi. Le usiljevati se ne nikomur! Učiteljstvo naj deluje na narodni podlagi, od te poti ne sme kreniti nikdar nikamor. Ne preostaja nič drugega kakor čakati, da pokaže čas pravo pot, prijatelje

in zaveznike tudi v politiki, in ta čas upamo, ni daleč. Sedanje politiško delovanje obeh strank je opazovati mirno in z veliko rezervo.

Učiteljstvo naj ne drži križem rok! Politiško izpostavljanje ni za naš stan, posebno za one ne, ki službujejo med narodom na kmetih. Svoje prepričanje v dostojni meri in družbi kot državljan, omikanec in mož lahko pokažeš pri vsaki priliki, ali politiškim neizvedencem in zagrizencem se nikar izpostavlja! Mi imamo dovolj drugega dela izven šole, če ga hočeš v blagor naroda izpolnovati pri raznih prilikah. Naš narod je namreč v socialnem, agrarnem in narodnem oziru mnogo za drugimi narodi. Na tem polju imamo mi več kot dovolj dela, zaradi česar nam bo naš narod zanesljivo hvaležen, če se poprimemo dela z veseljem in ljubeznijo do narodne blaginje in do napredka. To hočemo pojasniti natančneje.

Socialno vprašanje je danes svetovni problem. Pišejo in govore o tem premnogo. Zlasti nižji sloji so se priprijeli s pridom in ne brez uspeha tega vprašanja. Delavska organizacija nam je lahko prav lep zgled. Obžalujemo le to, da se voditelji teh slojev premalo ozirajo na prebujenje narodne zavednosti in narodnega ponosa. Nemilo nas je dirnilo o neki priliki, ko je neki socialist v mnogobrojni družbi rekel: „Ali je pa sploh vredno, da se borimo za narodnost? Ta nam ne prinese prav nobenega dobička, pač pa mnogo škode. Narodnost me ne bo živila, če si ne bom s svojimi žuljavimi rokami služil kruha sam zase in za svojo družino. Kdor mi da dela in kruha, mu moram biti pokoren, drugače me odslovi, in jaz postanem lačen berač, vržen na cesto. Za nas je narodnost brez pomena, zato naj se bori tisti, ki je vedno sit; moja narodnost je denar, zaslužek in delo; moj gospod pa tisti, ki me redi.“ — To je sicer vse res in prav, vendar se naš socializem na tej internacionalni podlagi mnogo razlikuje od drugih narodnosti. Nemški in laški socialisti imajo tudi vedno mednarodnost na jeziku, a ko pride do ljubega kruha, ki bi ga mogel dobiti Slovenec, mu iz narodne mržnje in kruhoborstva ne privoščijo tega. V odločilnih zadevah so nam ti ravno tako nasprotni kakor nacionalci. To opazujemo v politiki vsak dan. Ali ni torej mednarodnost za naš narod, ki je obdan z najzagrizenejšimi narodnimi sovražniki, vaba v pogubo in smrt? Ni zadosti, da nas vlada sistematiško in z namenom raznaroduje, prezira naše narodne pravice, usiljuje tuje, nam sovražne uradnike in uslužbence, mi naj to še mirno trpimo ali celo odobrujemo! Človek, ki z mirno vestjo trdi, da je to vseeno, ako utone naš narod v nemškem in laškem narodnem morju, ki so mogočni in kulturni narodi, češ, da bomo zaraditega še celo na boljsem, se mi zdi slabši kot nasprotni narodni nacionalci. Tak zastuplja naš narod z narodnim indiferentizmom, ki ga moramo odločno odbijati. Socialni demokratje so sicer pri nas še maloštevilni, a njih delovanje zoper narodnost lahko postane za naš mali, razkosani in v večnem boju živeči narod usodepolen. Kjer so industrialni kraji, imej učitelj za svojo dolžnost, da zbuja narodno zavest.

Socialnih žalostnih razmer ne manjka tudi med našim narodom, kjer ni tvornic in delavstva v veliki množini. Uboštvo goni naš narod s trebihom za kruhom po svetu. Na Nemškem in v Ameriki je našega delavstva prav v obilnem številu. Sicer pošiljajo ti mnogo zasluženega denarja domov, a to je vse malenkostno proti izgubi delavnih moči in zanemarjenosti naših domačij. Naš delavec je v tujini le tlačan, ker za drugega zaradi premale svoje izobraženosti ni sposoben. V prvi vrsti je nujno treba, da se da našemu narodu dovoljna izobrazba; treba je šol, dovolj dobrih ljudskih, meščanskih in srednjih šol. Le izobražen narod more danes tekmovati na socialnem polju. To

vidimo pri Čehih, Nemcih, Francozih in zlasti Angležih. Naše šole so večinoma enorazrednice s poldnevnikom poukom. Prenapolnjene so z učenci; zlasti moških učiteljev nedostaja zaradi slabih plač — kako naj bodo potem pri teh razmerah dobri uspehi? Kako naj se izobrazuje naš narod? Ali ga je mogoče povzdigniti na socialno višino drugih narodov pri teh razmerah? In tisti se imenujejo prijatelji našega naroda, ki z namenom ovirajo šolstvo, trdeč, da je sedanje šolstvo prokletstvo za naš narod! Oni zavirajo z namenom regulacijo učiteljskih plač, da mečejo ljudstvu pesek v oči, češ, kmeta je treba varovati pred davki, šolo naj vzdržuje oni, ki ima največ koristi od nje! Taki ljudje hočejo brez šolske izobrazbe povzdigniti naš narod v socialnem oziru; ga organizujejo brez omike, se mu dobrikajo in hlinijo za največje prijatelje, a so v resnici volkovi v ovčji obleki. — Vsakega učitelja najsvetejša dolžnost bodi, nagovarjati ljudstvo za razširjanje šole v dotičnem kraju v večrazrednico, če je le mogoče s celodnevnikom ali nerazdeljenim poukom. Denar, ki ga potrosi naš narod za šolo in učiteljstvo, ni zavržen, marveč do naša tisočerne obresti.

Razume se, da to delo ni lahko. Ljudstvo se boji stroškov, se boji celodnevnega pouka; razni pomisleki o dobavi denarja za zgradbo in nasprotniki šolstva, katerih, žal, nikjer ne manjka, ovirajo za šolstvo in napredek vnetim možem razne sklepe in načrte. Kdor je izkusil, ta ve, s kakimi težavami se je treba boriti zlasti na kmetih za napredek šolstva. Vendar za šolstvo vnet učitelj premaga vse ovire. Znano nam je, s kakim preprostim nagovorom je neki učitelj premagal enake težave. Rekel je zbranim vaškim veljakom: „Ako boste poslušali na vse ugovore, ne boste imeli nikdar prepotrebne šole. Izmed vas je mnogo posestnikov, ki imate jako lepe hleve za svojo živino. Živina potrebuje snažnih, zračnih, svetlih in zdravih prostorov, če hočete kaj prirediti in imeti srečo pri živinoreji — ali mar naj bodo vaši otroci slabše streženi od vaše živine?“ To je pomagalo. Zidali so lepo novo šolo, ki so je sedaj veseli starši in njihovi otroci. Denar za take namene je proti amortizaciji dobiti prav lahko. Učitelj mora biti pri tem duša vsemu gibanju. Ako se on ne briga, se ne bodo brigali tudi drugi malo ali celo nič. Brez odmora mora pritiskati v prvi vrsti na šolsko gosposko, ta pa na krajni šolski svet toliko časa, dokler se ne dožene zaželenih svrhe. Šola s primernimi prostori in potrebnimi učnimi pripomočki, z rednim poukom in neumornim delom je vir napredku, omiki in socialni blaginji. Naše ljudstvo je spoznalo, da je šola nekaj jako potrebnega, zato vidimo, da je mnogo veljavnih mož na kmetih sicer v nasprotnem politiškem taboru, a za šolstvo so vneti. Ti niso iz prepričanja klerikalni, marveč največ iz nevednosti. Kdor bi žalil zaradi tega take može, napravi veliko napako. Kdor je vnet za šolstvo, je naš prijatelj, tega spoštujmo! Učitelj, ki zna premagati vse ovire za napredek šolstva, je vreden vsega spoštovanja; njegove zasluge se ne dajo preceniti, on je res prvoboritelj za narodno prosveto, ponosen sme biti na svoja plemenita dela, za katere navadni ljudje nimajo niti pojma. (Dalje.)

Vzroki pijančevanja in kako jih preprečiti?

Glavni vzrok pijančevanja je predsodek o potrebi in koristi pitja, predsodek, da je v alkoholu nekaj dobrega, predsodek, ki se je razvil iz materialnega mišljenja, ki ne pozna višjih idealov kakor čutno, razuzdano uživanje. Moč tega presodka je neznanjska. Cel broj pomislekov, ugovorov, navideznih protidokazov, težkoč itd., se ti oglasi, ako dregneš v to rano, iz katere krvavi pozameznik in vsa današnja moderna družba. „Moč alkoholizma

je demonska, ki se ji klanja ves svet". Fanatizem, pretiranost si bo kdo mislil. Prijatelj, počasi! Le postavi se v nasprotje z našimi pivskimi navadami in običaji! Čul boš: prenapetnež, prismojence, norec, luna ga trka itd.!

Drugi vzrok pijančevanja so torej navade in običaji, ki človeka spremljajo od rojstva do groba, ki se človeku tako rekoč prirastejo, mu celo vzamejo osebno svobodo, ker se spremeni v pivsko silo. Pijejo ga pri krstu, birmi, zaroki, poroki in tudi — ob pogrebu!

Pijejo ga pri raznovrstnih slavnostih, bodisi pri cerkvenih ali posvetnih. Pijejo ga, če jih zebe da se ogrejejo; a ko jim je vroče, da se ohladi. Pijejo, da si preganjajo lakoto, če so pa siti, da pospešijo prebavljanje. Pijejo, da lažje zaspijo, pa tudi pijejo, da preženo zaspanec. Pijejo ob slovesu in snidenju. Pijejo v sreči in nesreči. Izkratka: pijejo, pijejo, pijejo — požirajo!

Za tretji vzrok pijančevanja pa smatram prepogoste in preraznovrstne pivske prilike; to so naši pivski kraji: hoteli, gostilnice, žganjarske beznice. In ti kraji so toliko bolj nevarni, kolikor bolj zvito in prikrito izvajajo tisti, ki jih imajo, človeško neumnost.

To so torej poleg drugih trije glavni vzroki pijančevanja. Vprašanje se mi vsiljuje: „Kako odgnati kragulja, ki kljuje srce od zore do mraka, od mraka do dne?“

Prvo orožje, menda najizdatnejši, je pač pouk ljudstva o škodljivosti alkohola na človeški organizem, vpliv alkohola na rodovinsko življenje in gospodarstvo. Razširjajmo blagodejno omiko, da zbudimo v ljudstvu smisel za plemenitejšie ideje kakor je pijančevanje. Poučujmo otroke že v šoli od vstopa do izstopa, ljudstvo po shodih in v društvih.

Vsak posameznik, če že družega noče, naj pa samo pije takrat, kadar in kolikor ga potrebuje, da si ugasi žejo, a piti pa naj ne sili sebe in drugih nikdar! Ogiblje naj se vseh pivskih krajev, odvrtača naj tudi druge.

Ustanavlja naj mlekarne, če pa teh ne kaže, naj vsaj pije mleko. Mnogo bolje bo zanj in ljudstvu kaže pot, po kateri se ohrani zdravo in si povzdigne gospodarstvo. Ko se kdo mleka naveliča, naj se vrže na limonade, malinovec in na druge take nedolžne tekočine. Zahteva naj jih po javnih lokalih, da jih pomaga reformirati na ta način. Še mnogo družega orožja imamo, toda vemo, da kdor preveč izbira, nič ne doseže.

Kaj naj stori država, dežela, občina? Država lahko alkohol monopolizira, kakor je to deloma storila Rusija in Švica. Dobiček, ki bi ga pri tem dobila, naj bi uporabila izključno le za abstinencijske namene: za zdravljenje pijancev, za podporo brezalkoholnih gostilnic, za poučne javne knjižnice, za vzgojo otrok pijancev. Tako dela Švica.

Dežela in občina uvedi naklado na alkoholne pijače.

Število gostilnic in pivskih krajev naj se omeji. V soboto popoldne in nedeljo naj bi bile gostilnice in žganjarske beznice zaprte. Prodajalnice se morajo ločiti od gostilnic. Zaslužek naj bi se ne smel plačevati v gostilnicah.

Za vse nerodnosti, ki jih povzročijo pijanci, naj bi bili odgovorni gostilničarji. V gostilnici napravljeni dolgovi naj bi bili neizterljivi itd.

Vsaka gostilnica imej tudi zakonito določeno „urnino“ (Stundengeld); zakaj večkrat mora zaiti tudi abstinenc v gostilnico, recimo na potovanju ali ob raznih zabavah, prirejenih v gostilnicah, kjer se pa boji, da bi ga ne vrgli ven!

Še nekaj bi rad povedal!

Ne volimo nikoli mož, ki imajo kaj z alkoholom opraviti, v raznovrste korporacije! Sramujmo se imeti ga „pot kapo“.

Delajmo nato, da se oni znani Lutrov izrek izpremeni tako: „Če te pijančevanje, brate, veseli, ostaneš teleban vse svoje žive dni! Tovariši pojdimo na delo socialno in narodno!

Boj vragu alkoholu!

Štrukelj.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Ljubljansko učiteljsko društvo priredi v sredo, dne 5. decembra, ob 8. uri zvečer, v Rasbergerjevi „Meščanski pivarni“ na Sv. Petra cesti Miklavžev večer za svoje člane in nečlane, njih rodbine in prijatelje učiteljstva, ki nam bo vsak dobrodošel. Predaval bo na tem večeru tovariš Karel Wider o temi: „Moderna šola“; utopija iz „Devete dežele“. Po predavanju bo neprisiljena prosta zabava; mogoče, da nam pri njej g. „Morostar“ kakšno kratkočasno in zabavno pové, ki jih, kedar je pri volji, kar iz rokava stresa. Torej, ljubljanski tovariši in tovarišice, na svidenje v sredo, dne 5. decembra, pri Rasbergerju. K mnogobrojni udeležbi vabi uljudno odbor.

Ljubljansko učiteljsko društvo priredi v letošnji zimski sezoni več „večerov“, ki bodo pri njih predavali p. n. gg. profesorji dr. Fran Ilešič, Ivan Macher, Fran Orožen in g. mestni fizik dr. O. Krajec. „Večeri“ se bodo prirejali vsakokrat v drugem lokalu. Na razpolago so: Narodni dom, Mestni dom, hotel „Južni kolodvor“ (Seidel) in „Ilirija“. V poletni sezoni se bo pa upošteval tudi Mrakov vrtni salon pri „Novem svetu“.

Ljubljansko učiteljsko društvo priredi povodom zborovanja „Slovenske Šolske Matice“, „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta“ in „Slovenskega deželnega učiteljskega društva“, dne 27. decembra zvečer na čast zborovalcem „prijateljski sestanek“ v Seidlovem hotelu „Južni kolodvor“ (v Kolodvorskih ulicah, nasproti postaje južne železnice). Hotel „Južni kolodvor“ je v narodnih rokah ter se dobé tu cena prenočišča, dobra hrana in izvrstna, pristna pijača.

„Učiteljska tiskarna“ se je preselila, kakor smo že poročali, v hišo Seunikovih dedičev v Gradišcu, št. 4, poleg Friedlove restavracije, blizu nunskega samostana in cerkve. Napis se vidi že od poštnega poslopja. „Učiteljska tiskarna“ ima v zalogi vse šolske tiskovine za Kranjsko, Spodnje Štajersko in Primorsko; županijske, posojilniške in vse raznovrstne pisarniške tiskovine. „Učiteljska tiskarna“ se priporoča hranilnicam in posojilnicam za tisek računskih zaključkov in drugih posojilniških potrebščin; na to opozarjamo tovariše, ki imajo pri posojilnicah in raznih zadrugah vplivno besedo, da priporočajo „Učiteljsko tiskarno“, ne smemo pozabiti, da smo sami sebi najbližji in, kakor nas uči skušnjava, se moramo zanašati dandanes edinole na lastno moč! In v dosego tega namena nam bo pa najboljšie sredstvo „Učiteljska tiskarna“, ki je opremljena z dvema strojema novejšega sistema, ter z najmodernejšimi okraski, črkami in notami; vsled tega izvršuje „Učiteljska tiskarna“ lahko najfinejša tiskarska dela. Zdaj je pa na vas, tovariši in tovarišice, da „Učiteljska tiskarna“ živi, cvete in raste!

Slovenska Šolska Matica je dala tiskati letos v „Učiteljski tiskarni“ dve knjigi; ena je že dotiskana, druga je pa še v tisku. Kakor čujemo, je splošna želja učiteljska, da bi v bodoče „Slovenska Šolska Matica“ vsa svoja dela izročala „Učiteljski tiskarni“. Svoji k svojim!

Slovensko učiteljsko društvo kočevskega okraja zboruje dne 6. decembra v Ribnici po sledečem vzporedju: 1. Načelnikov pozdrav. 2. Govedo. Učna slika po bioloških načelih. (Referent tov. Clemente.) 3. Poročilo o letošnjem „Zavezinem“ zborovanju. (Poroča tov. Betriani.) 4. Nasveti posameznih članov. Zborovanje se prične ob 1/2 10. uri (takoj po prihodu vlaka). Čestiti tovariši in tovarišice se blagovolijo zborovanja udeležiti polnoštevilno!

Odbor.

Štajersko.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo zboruje dne 6. decembra ob 10. uri v Slov. Bistrici.

Na dnevnem redu je med drugim predavanje g. Vobičeve. Skoraj gotovo se udeleži zborovanja tudi g. profesor Koprivnik iz Maribora, ki bo predaval o mineralogiji. Odbor.

Učiteljsko društvo za ljutomerski okraj zboruje v četrtek, dne 6. decembra, predpoldne ob 1/2 10. uri v Franc. Jožefovi šoli v Ljutomeru po sledečem vzporedju: 1. Zapisnik, 2. Dopisi, 3. Perutninski tečaj v Otterbachu na Gornjem Avstrijskem, poroča g. T. Pušenjak, 4. Siamsko kraljestvo, predava, gosp. inženir Ferdo Lupša, 5. Slučajnosti.

Z ozirom na zanimivost 4. točke vabimo k temu zborovanju tudi cenjene g. tovariše in gđe. tovarišice iz sosednjih okrajev. Odbor.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 1. t. m. v Gornjem gradu. Zborovanje je bilo ob enem letni občini zbor.

Vkljub slabemu vremenu je bila udeležba še precej povoljna. Ob pol 12. uri pozdravi načelnik vse navzočnike, zlasti pa še g. dr. Konečnika, okrožnega zdravnika in g. Josipa Fischerja, nadučitelja iz Sv. Pavla pri Preboldu. Nanovo sta prišli v naš okraj in sta takoj pristopili k društvu tovarišici gospici Hrovat iz Ljubnega in Matkova-Ksaverija. Predsednik jima želi, da bi dolgo v našem kraju delovali v prid mladini in prebivalstvu ter da bi stali vedno pod praporjem kolegijalnosti in skupnosti.

Po prečitaniu in odobrenju zapisnika prejšnjega zborovanja nastopi g. dr. Konečnik, govorec o šolski higijeni in zlasti pa o zobovju in negovanju zob, posebno glede mladine. Jednato in poljudno predavanje so vsi poslušali z velikim zanimanjem. Naprosil se je govornik, da priobči svoj govor v kakem listu. Zdravnik se je tudi izjavil, da hoče na tukajšnji šoli preiskati in zdraviti zobovje otrok brezplačno. Slava mu!

Poročilo tajnikovo o mišlju društveni dobi se je odobrilo. Društvo je imelo 3 častne in 24 pravih članov. Kot člani se štejejo le tisti, ki vedno plačujejo letnino. Društvo je član „Zaveze avstr. jugoslovanskih učit. društev“, „Zveze slovenskih štajerskih učiteljskih društev“ in po tej tudi štajerskega „Lehrerbunda“.

Zborovalo se je štirikrat. Razpravljalo se je o leposlovju po Levčevi metodi (Kele), o „Lehrerbundu“ (Praprotnik), o razdeljenem in nerazdeljenem času pouka (Šijanec in drugi), o pritlikaveih (Praprotnik), o važnosti šolarskih kuhinj (Kele), o učiteljevem delovanju izven šole (Klemenčič), o zgodovini Luč in tamošnje šole (Zemljič), o „Zavezini“ skupščini v Šoštanju (Kocbek in Šijanec). Sprejele so se razne resolucije in razpravljalo se je pri vsakem zborovanju o naših težnjah in o raznih šolskih zadevah.

Ob priliki zborovanja v Lučah se je napravil tridnevni izlet v Logarsko dolino in na planine. V to svrhu je takratno soboto dovolil okrajni šolski svet šole prosto izletnikom. To počeno potovanje je bilo velezanimivo pod vodstvom znanega turista tovariša Kocbeka.

„Zavezine“ skupščine v Šoštanju so se udeležili skoro vsi društveniki in je tam več članov poseglo v debato.

Blagajnikovo poročilo kaže dohodkov 53 K, izdatkov 40 K 60 h — torej preostanka 12 K 40 h. Na društvenini so še nekaterniki dolžni 38 K — dva člana še za lani nista poravnala dolga. Nekaterniki so pa takoj ta dan plačali dolg, tako da je sedaj faktično večji prebitek.

Pregledovalci računov, gg. Sotlar, Terčak in Tušak so dobili vse v redu in se je dal blagajniku absolutorij.

O zakladu za „Učiteljski konvikt“ se je uredil poseben račun in se je nabralo tekom lanskega in letošnjega leta 200 K. S tem pristopi naše društvo kot ustanovnik in ima pravico do enega odbornika. Odbornikom se določi tovariš Kocbek v Gornjem gradu.

Volitev novega odbora. Predsednik Ivan Kele od Nove šifte; namestnik Josip Terčak od Ksaverija; tajnik Ign. Šijanec iz Gornjega grada; blagajnik Peter Wudler iz Ljubnega; odbornika Fr. Kocbek iz Gornjega grada in J. Klemenčič iz Rečice.

Volitev se je izvršila soglasno.

Razgovarjalo se je nato o udeležbi pri domačih učiteljskih konferencah glede novega šolskega in učnega reda, o podpisovanju „Učiteljske tiskarne“, o „Jubelejski samopomoči“, o delovanju spodnještajerske „Zveze“, o prenapredbi društvenih pravil itd.

Sprejel se je Šijančev predlog, naj bi društvo pričelo nabirati potrebno vsoto kot ustanovnico „Učit. tiskarni“. Sedaj smo plačali 200 K društvu za zgradbo Učiteljskega konvikta, sedaj pa hočemo nabrati tudi 100 kronic za našo tiskarno*) Poverjenikom in nabiralcem se izvoli g. Terčak, ki sprejema v to svrhu vsako, četudi tako majhno vsoto.

Sprejme se tudi Kelčeva resolucija: „S pedagoškega in človekoljubnega stališča brez vsake politiške primesi mora vsak naobraženec pripoznati, da se ima vsak šolski otrok sprejeti le v tisto šolo, katere učni jezik razume; tedaj otrok s slovenskim jezikom spada edino le v slovensko, z nemškim jezikom pa v nemško šolo itd. V nasprotnem slučaju postane iz učilnice — mučilnica. Pouk, vzgoja in napredek je v takem slučaju ničev. Z vso vnemo naj delajo na to vsa društva, „Zveza“, „Lehrerbund“ in vobče vse korporacije, da postane ta predlog zakon. Ugovor, da starši lahko otroke pošiljajo v šolo, v katero hočejo, je ničev; ker ako se bi oziralo v šolskih zadevah na želje in zahteve nevednih ali slabo poučenih staršev, bi to vprašanje ne bilo nikdar rešeno tako, kakor to zahtevajo načela pedagogije in prava korist šolskih otrok.“

Prihodnje zborovanje bo, ako ne pride prej kaj nujno, dne 3. sušca 1907 v Šmartnem.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je imelo 8. novembra t. l. v okoliški šoli svoje šesto letošnje zborovanje ob navzočnosti 24 članov. Po običajnem pozdravu predstavi predsednik g. Fr. Šorn novega člana tovariša Ivajušiča iz Hajdina. — Zapisnik o zadnjem zborovanju in odgovor, ki ga je sestavil g. predsednik blagajniku „Lehrerbunda“ Antonu Otterju, ki zahteva iztirjatev zaostankov za časopis „Schul- und Lehrerzeitung“ se odobrila. — Poročilo o letošnji glavni skupščini „Zaveze“ odpade, ker so naši časopisi o tem zborovanju natančno poročali. — Potem sledi slovniška razprava „O povedju“, poroča M. Heric iz Cirkovcev. — Sklene se kupiti za društveno knjižnico zbirko humoreske „Tilho in drugi“, spisal Ferdo Plemič in epske pesnitve „Junaki“, spisal A. Aškerc. Brošura „Domovinska dežela Štajerska“, spisal nadučitelj v Sevnici, Mešiček, cena 40 h, se priporoča. Naznanja se, da je že izšla 4. jezikovna vadnica, a še ni aprobirana. Ta vadnica se gotovo ne bo mogla predelati v enem šolskem letu, ker je preobširna; saj tudi druge in tretje ni mogoče, ker sta tudi preobširni. Prihodnje, in sicer glavno zborovanje bo 3. januarja 1907. —č.

Književnost in umetnost.

Popotnik. Letnik XXVII. Štev. 11. — Avgustin Požegar nadaljuje na uvodnem mestu s svojo razpravo „Laž in resnica“. — Dragotin Pribil prijavlja konec svoje temeljite razprave „Obiteljski večeri“, in sicer piše o osnovi in obliki predavanj in razgovorov ter govori končno besedo slovenskim tovarišem. Naj jo uvažujejo! — Dr. J. Bezjak razpravlja „O estetiškem deklamovanju v ljudski šoli“ (oziralni naglas, emfatiški naglas, stavkovni ton v pripovedovalnih in vprašalnih, oziroma v velelnih stavkih, o odmorih). — Tovariša Fr. Kocbek in M. J. Nerat objavljata 51.—54. odstavek poročila „S I. mednarodnega kongresa za šolsko higijeno v Norimberku l. 1904“. — V „Književnem poročilu“ čitamo ocene o Maierjevih „Učnih slikah iz zemljepisja“ (Pribil), o Hauptmannovi „Računici za meščanske šole, o Mešičkovi „Domovinski deželi Štajerski“ (A. Leban) itd. — „Razgled“ zaključuje tudi to številko. — Upravništvo priobčuje to-le listnico: 12. številko ustavimo vsem onim, ki so za pretečeno leto (1905) še z naročnino na dolgu. Radi tega smo že današnji številki priložili pošne položnice. — Z novim letom se preseli „Popotnik“ v „Učiteljsko

tiskarno" v Ljubljani. Treba bo naslove na novo urediti. Prosimo vse one, ki žele kake izpremembe, da nam to javijo najkasneje do 25. decembra.

Politiški pregled.

* **Delegacija** se je sešla dne 25. t. mes. v Budimpešti. Predsednik avstrijske delegacije, knez Lobkovic, je v toplih besedah pozdravil novega ministra za zunanje stvari, barona Aehrenthala, ter je izrazil željo, da se mu posreči, ne le da ohrani ugled monarhije, marveč da ga še poviša. Nato je predsednik pozdravil novega vojnega ministra Schönaicha. Proračunske predloge so bile izročene proračunskemu odseku. — V ogrski delegaciji je izjavil del. Kollo, da — čeravno spoštuje predprave krone — je vendar sprejem delegacij od strani cesarja v protislovju z značajem delegacije, ki je le komisija državnega zbora. Neodvisna stranka se vzlic temu udeleži sprejema v kraljevem dvorcu. — Popoldne se je v kraljevem dvorcu vršil sprejem obeh delegacij. Na pozdravna govora predsednikov je cesar odgovoril nastopno: Z zadovoljstvom in odkritosrčno hvalo sprejemam zagotovljenja vaše zveste vdanosti. V zadnjih mesecih, ki so minuli od zadnjega zasedanja delegacij, ni bilo v političkem položaju nikakih bistvenih izprememb. Kakor doslej, bomo tudi bodoče v intimnih odnošajih z našimi zavezniki, sporazumno s Rusko državo bomo delovali v stvareh bližnjega vztoka ter gotovo povsem prijateljske razmere do vseh držav. Pri tem nam je vedno pred očmi, da ohranimo mir, skrbno varovaje interese monarhije. Tekoča potrebščina vojne uprave pokazuje povišanje nasprotju z minulim letom, kar se zdi opravičeno zaradi natančne draginje na vseh poljih. V izrednih kreditih zahteva pa nasprotno vojna uprava manjše zneske, tako da znatno zaostaja skupna potrebščina vojne uprave za ono minulega leta. Uprava okupacijskega ozemlja si bo tudi nadalje prizadevala, da uvede v obeh pokrajinah celo vrsto temeljitih reform za kulturni napredek teh pokrajin, v kolikor bodo to dopuščala sredstva. Bosna in Hercegovina bosta tudi leta 1907 v položaju, da bosta svoje potrebščine pokrivali iz lastnih dohodkov. V nadi, da boste z običajno patrijotično vnemo izvrševali svoje naloge, vas presrečno pozdravljam. — Minister za unanje stvari, baron Aehrenthal, je delegacijama predložil obširno rdečo knjigo o mednarodni konferenci v Algecirasu, ki obsega zlasti izmenjavo not med bivšim francoskim ministrom za unanje stvari, Rouvierom, in nemškim poslanikom v Parizu, Radolinom. Nadalje izmenjavo not med Goluchowskim in avstro-ogrskim poslanikom v Madridu, Welsersheimbom, ter med Goluchowskim in nemškim poslanikom grofom Weidlom. Rdeča knjiga obsega nadalje zapisnike o konferencah v Algecirasu. Druga rdeča knjiga obsega diplomatične akte o reformni akciji v Macedoniji. Delegacijama predložena rjava knjiga obsega izmenjavo not in akte o pogajanjih za sklep trgovinske pogodbe s Srbijo. — Skupni proračun, za 1907, ki je bil predložen delegacijam, pokazuje čiste potrebščine 367.677.273 K, za 20.956.611 K več nego leta 1906. Redni stroški vojne 291.100.000 K so za 5.400.000 K večji nego v minulem letu, izredni stroški 13.700.000 K so za 487.000 K večji. Redni stroški za vojno mornarico znašajo 42.800.000 K, za 13.200.000 K več nego v minulem letu; izredni stroški so za 1.200.000 K večji nego v minulem letu. Carinski prebitki za leto 1907. so proračunjeni okroglo na 129.500.000 K, za 13 milijonov kron več nego v minulem letu. Okupacijski kredit za 1907 znaša 500.000 milijonov kron.

* **Prihodnje državnozbornske volitve.** Z Dunaja javljajo, da se je ministrski predsednik baron Beck v pogovoru z nekaterimi poslanci izjavil, da se bodo prihodnje volitve na podlagi nove volilne reforme vršile šele v mesecu maju 1907. To pa zato, ker ni možno, da bi politične oblasti že pred koncem aprila sestavile volilne liste in dovršile druge priprave za volitve.

* **Učiteljsko vprašanje v hrvaškem saboru.** Poslanec Novak je interpeliral v hrvaškem saboru o regulaciji učiteljskih plač. Na interpelacijo je takoj odgovoril oddelni predstojnik za uk in bogočastje, dr. Milan Roje, rekoč, da namerava vlada sprejeti učiteljstvo v deželno družbo in centralizirati prispevke občin v posebni deželni blagajnici. Ker je pa za to preosnovno

treba obsežnega dela, predloži vlada odboru v najkrajšem času posebno novelo, da olajša učiteljstvu žalostno gmotno stanje in mu podeli več svobode.

* **Šolski štrajk v Poznanju.** Sedaj štrajkajo otroci že skoro v vseh poljskih šolah. V Poznanju so ustanovili tajno političko organizacijo. Pravijo, da podpirajo to gibanje iz Avstrije. — Pisatelj Henrik Sienkiewicz je priobčil v „Czasu“ odprto pismo na cesarja Viljema, kjer pravi, da je postopanje proti poljski šolski mladini nemoralno in neopravičljivo. Sienkiewicz apeluje na krščansko vest cesarja Viljema, češ, naj varuje narodov blagor in spoštuje njegovo vero, njegov jezik in njegove tradicije.

* **Črna gora.** Črnogorsko učiteljstvo se je obrnilo na narodno skupščino z apelom, ki kaže njega prežalostno stanje pod vladno absolutista Nikole I., ki velja, kakor ironiški pišejo srbski listi, za književnika, pesnika in kulturonosca. Apel sklepa z značilnimi besedami: „V največjem hrepenenju in z najvišjo potrpežljivostjo, nekateri tudi gladni, vas čakamo. Vzemite učiteljstvo v pravično obrambo, pa naj zahteva potem vladar, vi in vlada od nas vernost in delavnost, ki smo jo kazali tudi dosedaj.“

* **Cerkvene inventure na Francoskem.** Iz Pariza poročajo, da je ministrski svet sklenil, da se novo sestavljeno ministrstvo dela nastani v nadškofijski palači, iz katere se mora — glasom zakona o ločitvi — pariški nadškof, kardinal Richard, umakniti dne 12. decembra t. l.

* **Rusija.** Ministrskemu svetu je predložen zakonski načrt glede razširjenja pravic židovskega prebivalstva. Načrt dovoljuje Židom svobodno bivanje v vaseh naseljevalnih okrajev in svobodno-selitev. Bazen tega bodo smeli jemati v zakup zemljišča, ki pripadajo mestom, cerkvam in vasem. V donskem okrožju, kjer je bilo doslej Židom bivanje prepovedano, bo sedaj nekim vrstam Židov dovoljeno bivati, kakor se to že dogaja v nekaterih notranjih gubernijah. — Vedno glasneji postaja protest „ruskih ljudi“ proti predlogi o Židih. Moskovski „ruski klub“ je odposlal carju brzojavko, v kateri prosi carja, naj štiti ruskega kmeta pred Židi. „Ruski ljudje“ žugajo enoglasno s pogromom, ako bo odobren zakonski načrt, predložen v ministrskem svetu. „Ruskoje Snanje“, ki je glasilo „ruskih ljudi“, pravi, da bo morala vlada izbirati med Židi in kozaki, ako dovoli Židom bivanje v donskem okrožju.

Vestnik.

„Učiteljski Tovariš“ bi moral biti na razpolago v vsaki gostilni in kavarni, kamor zahaja učiteljstvo. V Ljubljani so naročena na naš list štiri gostilne in dve kavarni in sicer: V. Mrakova gostilna pri „Novem svetu“, Seidlov hotel „Južni kolodvor“, Rasbergerjeva „Meščanska pivarna“ in Zupanova gostilna na Starem trgu; izmed kavarn pa „Evropa“ in „Prešern“. Učiteljstvu priporočamo, da zahaja edinole v te gostilne in kavarne.

Poročil se je učitelj v Mirniku, tovariš J. Erzetič, z gdč. Emilijo Kocijančičevo v Neblem na Goriškem. Tovariš Vinko Gregorič, učitelj v Opatjem selu, se je poročil z gdč. Ivanko Favetti iz Šmarij. Bil srečno!

Naslov ravnatelja je dobil upokojeni nadučitelj Ivan Ornig v Brežicah.

Izpit za učiteljico gluhonemih je napravila gdč. Marija Drenikova, učiteljica na gluhonemnici v Ljubljani.

Umril je 16. novembra t. l. v hiralnici v Ljubljani upokojeni nadučitelj Jernej Černe. Rojen v Gorjah je obiskoval gimnazijo v Kranju in potem učiteljske v Ljubljani, kjer je maturiral 1878. Služboval je na Vrhniki, na kmetijski šoli na Grmu in v Šmartnem pri Litiji. Spisal je čebelarstvo knjigo. Spomladi 1904 je obolel in šel v pokoj. Smrt ga je rešila dolgotrajne bolezni. Mir njegovi duši! — Dne 26. t. m. je umrl tovariš Fran Borštnik, nadučitelj na Dobrovi pri Ljubljani, star šele 35 let. Naj počiva v miru! — Umrla je v Trbojah pri Kranju gospa Frančiška Krekova, soproga tovariša V. Kreka. Naše iskreno sožalje!

Šolska vodstva, ki še niso poravnala računa za knjižico „Pri našem cesarju“, iznova prosimo, da store to nemudoma, ker se morajo skleniti računi. V jedni prihodnjih številkih bomo navedli imenoma vse šole, ki še niso poravnale računov.

Obiteljski večer so imeli dne 16. t. m. na dekliški osemrazrednici pri sv. Jakobu v Ljubljani. K večeru se je zbralo do 130 mater. Govorila je gđe. F. Zemmetova o šoli in domu.

Iz seje dež. šolskega sveta kranjskega dne 16. novembra. Imenovani so: za nadučitelja definitivni učitelj Davorin Matko v Toplicah in provizorični učitelj Ivan Žnideršič v Brusnicah, oba na dosedanjih mestih; za definitivne učiteljice provizorični učiteljici Marija Palmetova v Dolenjem Logatecu in Marija Bučarjeva pri Beli cerkvi na dosedanjih mestih in suplentinja Ema Pleškova v Šmartnem pri Kranju. — Službe zamenjajo: učiteljici Marija Kraljeva v St. Vidu nad Cerknico in Frančiška Bayerjeva v Grahovem ter učiteljici Marija Justinova v Vremu in Ivana Orlova v Trebelnem. — Šola v Mavčicah se razširi na dva razreda, ona v Studencu v štiri razrede. Nerazdelni dopoldanski šolski pouk se uvede na ljudskih šolah v Koprivniku, Svetlem potoku in Begunjah. — Gimnazijska učitelja Josip Bučar in Franc Komatar v Kranju sta potrjena v službi in se jima podeli naslov profesorja.

Učiteljske usposobljenostne izkušnje za ljudske in meščanske šole pred ljubljansko izpraševalno komisijo so imele sledeči rezultat: A. Za meščanske šole so bili aprobirani: Ivan Magerl definitivni učitelj v Svibnju, suplent na meščanski šoli v Krškem, iz prve strokovne skupine s slovenskim in nemškim učnim jezikom; s. Norberta (Gabrijela) May, suplentinja na privatnem ženskem učiteljskem šolskih sester v Mariboru, iz druge strokovne skupine z nemškim učnim jezikom (z odliko); Ljudmila Schreiner, definitivna učiteljica v Slovenji Bistrici, iz druge strokovne skupine s slovenskim in nemškim učnim jezikom — B. Specialno izkušnje iz slovenščine za ljudske šole sta naredili: Justina Kozamernik, začasna učiteljica v Starem trgu, in Pavla Lampe, suplentinja v Postojni; dopolnilno izkušnje iz verouka je naredil Maks Bajec, začasni učitelj v Dobrepoljah. — C. Aprobirani so bili za ljudske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom: Ivan Arnšek, začasni učitelj v Leskovcu, Matilda Blagajne-Gorišek, začasna učiteljica v Škocjanu pri Krškem; Matilda Bock, začasna učiteljica pri Sv. Kocijanu na Koroškem; Matija Brezovar, začasni učitelj v Št. Rupertu; Ivan Erbežnik, začasni učitelj v Kostanjevici; Bogomir Fegic, začasni učitelj v Knežaku; Angela Ferlič, začasna učiteljica v Metliki; Konrad Fink, začasni učitelj v Robu; s. Ksaverija (Marija) Finžgar, pomožna učiteljica pri uršulinkah v Ljubljani; Ivan Garvas, začasni učitelj v Fari vasi; Adela Golob, začasna učiteljica v Begunjah pri Cerknici; Ivan Golob, začasni učitelj v Cerkljah; Ana Grebenc, učit. suplentinja v Kozjem; Karel Gregorc, začasni učitelj v Toplicah; Zofija Guzelj-Pučnik, začasna učiteljica v Kranju; Amalija Hinek, začasna učiteljica v Sodražici; Antonija Hribar, začasna učiteljica v Št. Vidu pri Zatični; Angela Jakulin, bivša začasna učiteljica v Prežganju; Andrej Kenič, začasni učitelj v Ostrožnem Brdu; Marija Kladnik, začasna učiteljica v Koprivnici na Štajerskem; s. Akvina Košir, pomožna učiteljica pri uršulinkah v Škofji Loki; Roza Krapš, začasna učiteljica v Šiški; Božena Kreč, začasna učiteljica v Stranica na Štajerskem (z odliko); Ivan Kren, začasni učitelj v Kočevju; s. Evfemija (Antonija) Kržišnik, pomožna učiteljica pri uršulinkah v Ljubljani; Ivana Lampe, začasna učiteljica v Predosljih (z odliko); Lea Levec, začasna učiteljica v Šiški (z odliko); Berta Meglič, učiteljska suplentinja v Braslovčah; Ivan Mercina, začasni učitelj na Slapu; Ema Miselj, začasna učiteljica v Črnomlju; Josipina Muc, začasna učiteljica v Črneči vasi; Angela Nadižar, začasna učiteljica v sirotišču Lichtenthurn v Ljubljani; Otmar Novak, začasni učitelj v Idriji; Marija Okorn, pomožna učiteljica v Šmihelu pri Novem mestu; Vlastimila Peršl, začasna učiteljica na Raki; Marija Pezdir, začasna učiteljica v Št. Vidu pri Zatični; Cirila Pleško, pomožna učiteljica v Pressbaumu pri Dunaju; s. Terezija Pöck, pomožna učiteljica pri uršulinkah v Škofji Loki; Frančiška Prosenc, pomožna učiteljica v Ljubljani; Josipina Puc, učiteljska suplentinja v Št. Jurju ob Taboru; Marija Ramovž, pomožna učiteljica v Ljubljani (z odliko); Kristina Ravnikar, pomožna učiteljica v Ljubljani; Marija Regali, začasna učiteljica v Šmartnem pri Kranju; Marija Remžgar, učiteljska suplentinja v Postojni; s. Anzelma (Marija) Rodič, pomožna učiteljica pri uršulinkah v

Ljubljani; Ivan Stepišnik, začasni učitelj v Zagorju; Albin Stritar, suplent na meščanski šoli v Postojni; Olga Tomšič, začasna učiteljica v Trnovem; Marija Triller, pomožna učiteljica v Ljubljani (z odliko); Adelajda Vantur, učiteljska suplentinja na Muti na Štajerskem; Anton Vode, začasni učitelj v Zagradcu; Josip Vrbič, začasni učitelj v Dvoru; Frančiška Vilhar, začasna učiteljica v Šembijah; Antonija Virk, začasna učiteljica v Dolenji vasi; Ema Cenkovič, učiteljska suplentinja v Št. Jurju ob Ščavnici; s. Katarina Zupančič, pomožna učiteljica v sirotišču Lichtenthurn v Ljubljani. — D. Za ljudske šole z nemškim učnim jezikom sta bila aprobirana: s. Dolorosa (Antonija) Frenner, vadnična učiteljica na privatnem ženskem učiteljskem šolskih sester v Mariboru (z odliko) in Nikolaj Verderber, pomožni učitelj na Toplem vrhu pri Kočevju. — Ena izmed kandidatkinj ni prišla k izkušnji, en kandidat in ena kandidatinja sta odstopila od ustne izkušnje, en kandidat je bil reprobiran.

Vodstvo „Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“ nam javlja: Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je založila za božične praznike in novo leto dvoje vrst razglednic, ki se razpošljejo začetkom decembra po vsi slovenski zemlji. Na tisoče in tisoče razglednic roma ob božičnih praznikih iz kraja v kraj, vsak ima znancev in sorodnikov, ki jim z veseljem čestita za novo srečno leto. Dozdaj so imele pri nas od tega dobiček samo nemške židovske tvrdke, dočim je na Českem „Matica Školska“ vsako leto dobivala tisoče od svojih razglednic. In to bodi poslej tudi pri nas. Razglednice bodo umetniško delo, krasnejše nego smo jih bili vajeni dozdej. Dolžnost vsakega zavednega Slovenca je, da ne pošilja nikakih nemških tujih razglednic, ampak da seže po razglednicah naše šolske družbe in s tem ob priliki novega leta daruje v narodni namen denar, ki bi šel sicer v tuje roke. Slovenske trgovine naj se zglase pri vodstvu in naj izpričajo, da so res narodne. Dokažimo vendar enkrat, da znamo biti svoji na svojem. Opozarjamo posebno svoje podružnice; zlasti tiste, ki so spale do sedaj. Vse ob tem času razširjajte družbine razglednice in kar spada zraven — naš narodni kolek. Apeliramo na narodno ženstvo, naj zopet ob tej priliki pokaže, kako se zaveda svoje naloge. Ako vsak tako izpolni dolžnost, dobi Ciril-Methodova družba lep novoletni dar, mi pa s tem ne izgubimo ničesar, ker bi isti denar zmetali tujcu v roke. Torej: „Mal položi dar, domu na altar“, to nam veljaj posebno še ob bližajočem se božiču in novem letu.

Krajni šolski svet v Trnovem na Notranjskem je iznova pokazal svojo naklonjenost učitelju Fortunatu Lampretu, ker mu je za prihodnje leto dovolil 200 K draginjske doklade (50 K več kot lani). — Člani krajnega šolskega sveta so mnenja — pa menda tudi še drugi odločujoči faktorji — da je učitelju — samecu v današnjih časih nemogoče izhajati s sramotno nizko plačo in služiti svojemu stanu z isto vnemo, kakor bi bilo treba za ta važni stan, doslej žalibog stan inteligentnih proletarcev. Zato vsa čast takim možem, ki to vpoštevajo.

Zadnja številka „Popotnika“ priporoča nemško, komaj 8 strani obsegajočo brošurico: „Alphabetische geordnete Schlagwörter zum Aufsuchen der Bestimmungen der Schul- und Unterrichtsordnung vom Jahre 1905“. Slovenski učitelji imamo boljše stvarno kazalo, ki obsega v abecednem redu celih 35 strani. Nahaja se v knjigi, ki jo itak mora vsak učitelj imeti: „Državni zakon in dokončni šolski in učni red“. Dobi se v c. kr. zalogi šolskih knjig na Dunaju poštnine prosto, ako vpošlje šolsko vodstvo 80 h.

Pri letošnjih olimpijskih igrah v Atenah si je Avstro-Ogrska kot monarhija pridobila peto mesto, kar je precej častno.

Nov list. Prejeli smo 1. štev. lista „Naša zveza“, glasilo uradniškega društva istega imena. List izhaja v prostih obrokih, 12 številk stane 2 K.

Poziv za učenje slovenščine. V veži graškega vseučilišča in veliki mestni bolnišnici je že nekoliko dni nabit poziv graške skupine društva nemških zdravnikov v Avstriji, v katerem se nemški medicinci pozivljajo, naj se tekom svojih študij priuče drugemu deželnemu jeziku, to je slovenskemu.

V Gornjem gradu bodo stavili lepo, modernim zahtevam primerno šolsko poslopje. Prostor je že določen in se v kratkem razpiše dražba. V eno uro oddaljenem gorskem kotu „pri Berglezu“ se tudi na spomlad postavi lesena stavba kot učna soba

za kakih 40 učencev, ki so doma po planini. Teh je sedaj čez 50, ki ne morejo v Gornji grad in nikamor v šolo hoditi, zakaj oddaljeni so po dve uri in še več. Omenjena ekskurendna šola bo le poletni po tri dni na teden; ker po zimi ni niti odraslim lahko iti v dolino, kaj šele mladini!

Iz Ormoža nam poročajo: 25. t. m. se je vršil tukaj na slovenski šoli prvi „roditeljski večer“, ki je bil precej dobro obiskan. Sklicatelj, nadučitelj Rajšp, je govoril: a) o vzgoji otrok doma, preden še v šolo zahajajo; b) o vzgoji v šoli in o vzajemnem delovanju šole in doma. Govor, koncu katerega so se tudi matere in očetje oglasili, je prav dobro ugajal, ter so starši izrekli željo, da bi se v kratkem priredil drug tak večer. — O potrebi takih sestankov dandanes je pač vsak učitelj prepričan. Prirejte jih torej drugje prav pridno! Ako je predavanje previdno izbrano, gotovo ne izostanejo dobri uspehi.

Pred c. kr. izpraševalno komisijo za občne ljudske in meščanske šole v Gorici so napravili sposobljenostni izpit ti-le g. učitelji in gđe. učiteljice, in sicer za ljudske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom: Čokl Ida, Daneu Antonija, Job Janja, Klein Josipa, Kobalj Josip, Lovše Ivan, Michl Justina (ital. kot predmet), Milost Marija, Pešelj Marija (oboje z odliko, ital. kot predmet), Posega Josipa, Premelč Iva, Saunig Blandina, Slemenšek Irena, Smid Matilda, Troha Marija, Zarnik Ana in Znanec Marija; s slovenskim učnim jezikom: Bole Viktorija (nemšč. in ital. kot predmet), Brezavšček Katarina (nemšč. kot predmet), Delak Pavla (nemšč. kot predmet), Gaspari Klementina (z odliko, nemšč. kot predmet), Grudnik Franc, Legovich Štefanija (nemšč. kot predmet), Murovec Amalija, Repič Marija, Srebernič Josipa, Zavrtanek Ljudmila (nemšč. kot predmet). Ena kandidatinja je reprobirana.

Nadškof Stablewski, ki se je tako odločno zavzel za verski pouk v maternem jeziku — glej „Politiški pregled“ v 43 številki — je 26. t. m. hipoma umrl. V poznanski nadškofiji je komaj 10% Nemcev, vendar zahtevajo ti, da bodi Stablewskega naslednik Nemeč, dočim hočejo Poljaki, da naj postane nadškof poljski državni poslanec Jablewski.

Ruska polarna ekspedicija. Rusija deluje mnogo na polju zemljepisja in prirodopisja. V zadnjem času se ruska vlada intenzivno bavi s preiskovanjem polarnih pokrajin. Tako so ruske znanstvene ekspedicije več ali manj že preiskale Špicberg, Medvedje otočje, Novajo Zémljo in Novo Sibirijo. Sedaj pripravlja rusko ministrstvo vojne mornarice ekspedicijo v Ledeno morje, ki je bila po načrtu A. G. Kilkiegega že sklenjena leta 1903. Potrebna denarna sredstva za ekspedicijo preskrbe carska akademija znanosti, geografično društvo ter ministrstva za uk in vojno mornarico. Ekspedicija bo imela povsem znanstvene svrhe ter se bo bavila z opazovanjem solnčne radijative, polarizacije ozračja, toka oblakov, z opazovanjem elementov zemeljskega magnetizma in električne struje v Lednem morju ter analiziranja kemiške sestave ozračja in morske vode. Ekspedicijo bo vodil podpolkovnik Sergejev. V začetku je bil za to ekspedicijo namenjen admiral Makarov, ki je našel tragično smrt na oklopnjaki „Petropavlovsk“ pred Port Arturjem.

Beda književnikov na Španskem. Španski pisatelji se nahajajo v malo zavidnem stanju; navadni honorarji za romane so na Španskem tako majhni, da ni možno razumeti, kako morejo romanopisci od tega živeti. Dočim je n. pr. v Parizu deset romanopiscev, ki zaslužijo na leto 100.000 in še več frankov, se na Španskem honorira dolge romane s 50 franki, in za romane, ki obsegajo po dva zvezka, dobi pisatelj malo več nego 250 frankov.

Razgled po šolskem svetu.

— „Ustredni spolek učiteljskih jednot na Morave“ šteje štirisočdvesto članov učiteljev in učiteljic, ki so zastopani v petinpetdesetih okrajnih učiteljskih društvih. —a.

— **Nekoliko statistike.** V Nemčiji imajo na vsakih 700 prebivalcev po eno šolo, ki jo obiskuje povprečno po 100 otrok. Vsak prebivalec plača na leto 1 K 86 h šolskega davka. Na Francoskem je za vsakih 500 prebivalcev ena šola, ki jo obiskuje 66 otrok. Vsak prebivalec plača letnega šolskega davka 1 K

40 h. Italija ima na vsakih 600 ljudi po eno šolo, ki jo obiskuje po 56 otrok. Vsak državljani plača 78 h za šolske potrebščine. V Španiji imajo na 600 prebivalcev po eno šolo, ki jo obiskuje po 56 otrok. Vsak prebivalec plača šolskega davka 1 K 33 h. Isto razmerje je na Angleškem, kjer pa plačuje vsak po 1 K 77 h za šole. V Avstriji imamo šole na 1300 prebivalcev; obiskujejo jih povprečno po 104 učenci. Vsak državljani plača 90 h šolskega davka. Ruska ima na 2300 prebivalcev po eno šolo. Rusi plačujejo za šolske potrebščine po 25 h. Avstrija je torej glede šolstva pred zadnja država v Evropi.

— **Šolski vrtovi na strehah.** V velikih mestih je zemljišče tako drago, da si ne more vsaka šola omisliti prepotrebne vrta, kjer bi se mladina gibala med odmorom. Zato so začeli misliti, kako bi vrtove napravili na strehi. Prvi poizkus so izvedli pri višji deklški šoli v Charlottenburgu, ki je dobila novo trinadstropno poslopje, na ravni strehi pa botaniški vrt z izprehajališči. Vrt ima dovolj zraka in solnea, česar bi ne mogel imeti, ako bi bil na dvorišču. Ima pa tak vrt še drug namen. V višini vrta je risalnica, tako da lahko gojenke gledajo skozi široka okna predmete, ki jih rišejo.

— **Dr. med. in filoz. Herman Ljudevit Cohn**, vseučiliški profesor in tajni medicinski svetnik, ki je pred kratkim umrl, je bil znana kapaciteta na polju šolske higijene in sploh strokovnjak zdravnik. Najbolj je znano njegovo delo „Untersuchungen der Augen von 10.060 Schulkindern“. Knjiga je izšla l. 1867, ko je bila šolska higijena šele v povojih. Od te dobe so v raznih kulturnih deželah sto in stotisočim šolskih otrok preiskavali očesa — rezultati teh so Cohnova izvajanja potrdila skozinsko. Znamenita so tudi njegova preiskovanja o dnevni luči v šolskih sobah, o zagrinjalih, o tisku itd. O priliki raznih svetovnih razstav je Cohn te glede šolske higijene kritično preštudiral in o tem referiral. Izumil je tudi razne instrumente, n. pr. preiskovalce oči za delavnice, tablo za preiskavo vidne moči. Svoja dolgoletna preiskovanja in izvajanja na polju očesne higijene je zbral v veliki knjigi: „Lehrbuch der Hygiene des Auges“. Drugo enako delo „Hygiene der Augen in der Schule“ je predstavljeno v razne jezike in je velezanimivo. Omenil sem le nekatera njegovih del. Vsakomur, ki se peča s šolsko higijeno, je dobro znano njegovo ime in marsikateri se ima njemu zahvaliti za boljše oči, ki niti nima pojma o tem. Zakaj njegova dela so za vse zdravstvo oči epohalna. Cohn je bil rojen v Breslavi, kjer je tudi umrl. Bil je pa več časa tudi na Dunaju, v Parizu in je vzgojil mnogo jako dobrih zdravnikov-strokovnjakov. Za nas je važen kot šolski higijeničar. —ij—

— **Pouk v risanju na učiteljskem.** Bilo je na Pruskem. Neki pastor je poučeval na učiteljskem religijo, nemški jezik in zgodovino. Vodja šole — tudi teolog — pravi nekega dne pastorju: „Ne gre drugače, vi morate prevzeti tudi pouk v risanju“. Ta začuden odgovori: „Gospod ravnatelj! Jaz komaj razumem sebi svinčnik obrezati in v vsem svojem življenju nisem niti eno uro risal“. Nato pravi ravnatelj: „Neumnost! Človek, akademično izobražen, se nauči toliko malo risanja v šestih tednih. Samó lepo na delo, ker ste še mlad človek! V šoli se dela tako, kakor nanese potreba!“ Lepa perspektiva!

— **Higijeniška pedagogika.** Ta predmet so nanovo uvedli na dunajski univerzi. Kot privatni docent predava v zimskem tečaju 1906/7 znani strokovnjak o šolski higijeni, dr. Leon Burgerstein. Prvo predavanje je imel dne 13. oktobra t. l. Začel je s tem, da se je spominjal pred kratkim umrlega tajnega medicinskega svetnika Hermana Ljudevita Cohna, ki si je pridobil nevenljivih zaslug za šolsko higijeno. Nato je govornik razpravljal o sedanjem stanju šole k higijeniški pedagogiki, ozirajoč se na prvotnost in na zgodovinski razvoj tega predmeta. Omenjal je socialno-politiško važnost higijene. Nadalje je razmotrival sedanjí nazor in sedanje shvatanje — sloneče na dušeslovju — o pojmi: utrujenost, počitek, trudnost, preobremenitev itd. Govoril je tudi o težkočah, ki se javljajo pri eksaktnih preiskavah teh momentov ter je sklenil predavanje z razlaganjem razmer somatiških in psihiških zmožnosti in razvoja na podlagi novjših preiskav na Avstrijskem, v Ameriki, v Belgiji, na Nemškem in v Rusiji. — Udeležba bila je velikanska. Precej časa pred začetkom predavanja so se morali udeležniki preseliti v mnogo večjo sobo, kot je bila prvotno za predavanje namenjena. Pa tudi druga je bila premajhna. —ij—

— Na gimnaziji v Zagrebu je bilo preteklo šolsko leto 594 učencev. Telovadilo je 26 %. Telovadba ni obligatna. Krasna telovadnica je opremljena z najmodernejšim orodjem. Primitivne so prilike za kopanje in plavanje, vendar je 76 % plavačev. Drsanje na ledu je pospeševalo prvo hrvaško drsalsko društvo, in so dijaki jako radi hodili na led. Pouka v plesanju se je udeleževalo 16 %, v sabljanju pa 13 %.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1754.

Kranjsko.

Na enorazredni ljudski šoli v Radencih je stalno oziroma začasno polniti učno mesto.

Pravilno opremljene prošnje naj se semkaj vlagajo do 15. decembra t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju, dne 22. novembra 1906.

Št. 2898.

V krškem okraju se razpisuje s tem učiteljska služba na dvorazrednici v Studencu v stalno oziroma začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potem do 22. decembra 1906.

Prosileci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z zdravnozdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 22. novembra 1906.

Št. 2879.

Na štirirazredni ljudski šoli v Knežaku se razpisuje s tem eno učno mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potem do 19. decembra 1906.

Prosileci, kateri v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z zdravnozdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 18. novembra 1906.

Št. 2865.

Na dvorazredni ljudski šoli v Fari Vasi je popolniti stalno nadučiteljsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se semkaj vlagajo do 15. decembra 1906.

Prosileci, ki še niso stalno nameščeni v kranjski javni službi, morajo z zdravnozdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za službovanje.

C. kr. okrajni šolski svet Kočevje, dne 18. novembra 1906.

Št. 3009.

Na štirirazredni ljudski šoli v Sodražici je popolniti v stalno nameščenje učno mesto.

Pravilno opremljene prošnje naj se semkaj vlagajo do 15. decembra 1906.

Prosileci, ki še niso stalno nameščeni v kranjski javni službi, morajo z zdravnozdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za službovanje.

C. kr. okrajni šolski svet Kočevje, dne 18. novembra 1906.

Št. 3008.

Na enorazredni ljudski šoli v Robu je popolniti v stalno nameščenje služba učitelja-voditelja.

Pravilno opremljene prošnje naj se semkaj vlagajo do 15. decembra 1906.

Prosileci, ki še niso stalno nameščeni v kranjski javni službi, morajo z zdravnozdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za službovanje.

C. kr. okrajni šolski svet Kočevje, dne 18. novembra 1906.

Št. 2065.

Na trirazredni ljudski šoli v Begunjah se razpisuje s tem eno učno mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potem do 26. decembra 1906.

C. kr. okrajni šolski svet v Logatcu, dne 25. novembra 1906.

Št. 2847.

Na dvorazredni ljudski šoli v Dobrničah se razpisuje v stalno nameščenje učno mesto.

Pravilno opremljene prošnje naj se semkaj vlagajo do 18. decembra t. l.

Prošnjam za prvo stalno nameščenje naj se priloži izpričevalo državnega zdravnika o popolni fizični sposobnosti za šolsko službovanje.

C. kr. okrajni šolski svet Rudolfovo, dne 24. novembra 1906.

Št. 2848.

Na trirazredni ljudski šoli v Toplicah se razpisuje v stalno nameščenje učno mesto.

Pravilno opremljene prošnje naj se semkaj vlagajo do 18. decembra t. l.

Prošnjam za prvo stalno nameščenje naj se priloži zdravnozdravniško izpričevalo o popolni fizični sposobnosti za šolsko službovanje.

C. kr. okrajni šolski svet Rudolfovo, dne 24. novembra 1906.

Št. 1025.

Štajersko.

Za otroški vrtec „Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“ v Hrastniku na Štajerskem se razpisuje služba otroške vrtarice.

Plača znaša letnih 600 kron.

Službo bode nastopiti 31. decembra 1906.

Nekolkovane prošnje naj se vpošljejo najdalje do 15. decembra t. l. z naslovom: „Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“.

Vodstvo „Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“, dne 19. novembra 1906.

Viki Borštnik roj. Gestrin naznanja potrtega srca v svojem kakor tudi v imenu malega sinčka Francita in ostalih sorodnikov, pretužno vest, da je njen iskreno ljubljani, predobri soprog oz. oče, gospod

Fran Borštnik

nadučitelj na Dobrovi pri Ljubljani

po zelo mučni bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoče, v 35. letu svojega življenja danes ob pol 6. uri zjutraj mirno v Bogu zaspal.

Truplo predragega, nepozabljivega pokojnika se prepelje v torek, dne 27. novembra iz hiše žalosti Kongresni trg št. 5 ob 3/4. uri na pokopališče k sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale pri č. o. Frančiškanih. Blagi pokojnik se priporoča v pobožno molitev in blag spomin.

Ljubljana, 26. novembra 1906.

(Brez vsakega posebnega naznanila.)

Zahvala.

Za mnogobrojne izraze sočutja in sožalja med boleznijo in ob smrti nepozabnega soproga ter za obilno spremstvo k zadnjemu počitku, izrekam najiskrenejšo zahvalo preblagorodnemu gospodu c. kr. okrajnemu šolskemu nadzorniku Vilibaldu Zupančiču in gg. tovarišem iz Ljubljane in ljubljanske okolice, ki so spremili dragéga pokojnika na zadnjem potu.

Viki Borštnikova.

Ali ste že poravnali naročnino za

?

leto 1906?

?

Last učiteljskega tiskovnega društva

„Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

priporoča slavnim krajnim šolskim svetom,
šolskim vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine iz svoje zaloge.

Ceniki se pošiljajo na zahtevo zastoj. Postrežba točna.

Tudi vse tiskovine za županstva ima naša tiskarna po prejšnji
ceni v zalogi.Naša tiskarna sprejema vsa v to stroko spadajoča dela ter
jih izvršuje okusno in po solidnih cenah.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.Vplačuje in izplačuje se vsak četrtek od 11.—12. ure dopoldne in vsako
soboto od 5.—7. ure zvečer ali pa vsak dan potom poštne nakaznice ali
c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena
vplačila zadruga ni odgovorna.Sprejem hranilnih vlog po 4.32%, oddaja posojil na osebni kredit po
določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako
velja: vsaj eden dober porok in plačnik, zastava premičnin, zemljišče in
vknjiženih terjatev, predznanba na plačo ali penzijo.Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljavi 20 h v poštah
znankah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna
znanka za 20 h za dopošiljatev rešitve.

Vsakih 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sicer 11 rokov à 9 K — h, 12. rok 4 K 73 h
B	" 18 " " " " 17 " " 6 " — " 18. " 3 " 56 "
C	" 24 " " " " " 23 " " 4 " 50 " 24. " 4 " — "
D	" 38 " " " " " 37 " " 3 " — " 38. " — " 66 "
E	" 46 " " " " " 45 " " 2 " 50 " 46. " 1 " 81 "
F	" 60 " " " " " 59 " " 2 " — " 60. " — " 70 "
G	" 70 " " " " " 69 " " 1 " 75 " 70. " 1 " 42 "
H	" 85 " " " " " 84 " " 1 " 50 " 85. " 1 " 26 "

Zadružni lokal je v Ljubljani, Komenskega ulice št. 17.

S kakšnimi težavami sem se moral boriti.

Spisal Ivan Lapajne.

(Dalje.)

Da ne bi bila nemščina učni jezik na naši meščanski šoli, zoper to naredbo c. kr. deželnega šolskega sveta iz l. 1877, četudi je zoper § 19. osnovnih državnih zakonov, se nismo učitelji nikoli pregrešili. Toda sklepali smo, da iz tega, ker je pri nas nemščina učni jezik, še ne sledi, da bi tudi službeni jezik moral biti nemški. Zato se je pri domačih konferencah tudi slovensko razpravljalo, in kot ravnatelj sem na okrajni šolski svet pisal večkrat tudi slovensko. V letih 1884—1890 je pa celó okrajni šolski svet sam slovensko uradoval in pošiljal veliko slovenskih dopisov in ukazov meščanski šoli, ki je zaradi tega še rajša uradovala v slovenskem jeziku. Pod baronom Schönbergerjem se je pa reč drugače zasukala. Na neko mojo slovensko vlogo dobim ukaz, da moram delati le nemške vloge. Zaman sem se skliceval na § 19., zaman sem mu dopovedoval, da je bil tisti dopis sami

na katerega sem odgovarjal, slovenski; moral sem mu ga na nemško prestaviti. Pa s tem mu tudi še ni bilo ustrezno — ker je bila uloga — dvojezična. Terjal in ukazal je, da moram edino le nemško pisati, in to ne samo jaz kot ravnatelj, ampak za vso učno osebje meščanske šole je ukazal „die deutsche Dienstsprache“.

Ako se hoče človek po zakonih in po dobrih načelih ravhati, naleti časih nehote tudi na zapreke, toda te so tako majhne, kakor le kaj. Silno malo neprilik sem imel n. pr. pri domačih učiteljskih konferencah, katere sem vodil v Ljutomeru 7, v Krškem 28 let. Kako to ko si vendar učitelji in tudi drugi ljudje baš pri skupščinah največ pridejo navzkriž. Razumel sem šolske zakone in ukaze tako, da mora tude pri domačih učiteljskih konferencah prevladati pravi parlamentarni duh. Zato pa nisem kratil svobodne besede nikdar svojim tovarišem pri teh zborih in se običajno vdal večini, in to celo pri najvažnejšem dnevnem redu, n. pr. pri sestavi urnikov. V 35 letih mojega šolsko-vodstvenega poslovanja ni prišlo niti 3krat do takih sklepov, katere bi bil moral jaz ustaviti ali zaradi katerih bi se torariš moral pritožiti na okrajni šolski svet. Svobodo smo si pa privoščili učitelji tudi glede službenega jezika v kljub Schönbergerjevemu malo zakonitemu ukazu in rabil, pri konferencah v Krškem oba jezika; le protokole smo v zadnjih desetih letih pisali v nemškem jeziku. Če sem jaz svojim tovarišem, kaj prizanesel (malenkosti že), pa moji c. kr. okrajni šolski nadzorniki niso ne meni ne mojim tovarišem (izjema je le pri kakšnem priliznenu). Zaraditega pa inšpekcijske domače konference niso bile nič kaj prijetne, namreč pod nemškimi nadzorniki Knapitschem, Bendo, Proftom in Belarjem ne. Pri teh se ni smela ziniti slovenska beseda. K tem konferencaam so prišli nadzorniki, ki so v šoli kot jastrebi pazili na vse, oboroženi s spisanim inšpekcijskim poročilom, ki so ga nam s krutim obrazom in osornim glasom prebrali in ki ga je moral eden ali drugi mojih tovarišev pisati s tresočo roko, kakor bi pisal svojo smrtno obsodbo. Na te konference sem se jaz — bile so v kakih 10 letih vsako leto po 2 do 3 — običajno pismeno pripravljaj, gibaje že pred sejo, kakšne grehe mi utegne nadzornik očitati in kako se bom zagovarjal. In če je milostno dovolil na našo odločno prošnjo, da smo smeli njegovi kritiki ugovarjati, kar smo v lastno čast in korist tudi storili, sem priložil jaz vselej svoj pismeni zagovor k protokolu inšpekcijske konference, kar pa je nadzornike vselej tako jezilo, da so me tožili pri glavarjih in v Ljubljani pri deželnem šolskem svetu, kjer so nadzorniki te moje zagovore imenovali „predrznost“ in bogvekaj. Enako so godrnjali, če sem časih namesto posebnega zagovora v inšpekcijskem zapisniku, preden sem se podpisal pojasnil kaj, kar je trdil nadzornik krivično in v mojo škodo. Prvi izmed teh nemških nadzornikov (Knapitsch) je bil posebno hud. (Dalje.)